

ΑΛΑΚΑΤΑ Ή ΜΗΧΑΝΗ ΤΟΥ ΚΑΤΤΑΜΗ

Η Αλακάτα ήταν νερόμυλος στην Κυθρέα που βρισκόταν ανάμεσα στις ενορίες Αγίου Ανδρονίκου και Αγίου Γεωργίου. Πήρε το όνομα Αλακάτα γιατί κινόταν με τη δύναμη του νερού όχι με φτερωτή αλλά με τον ίδιο τρόπο που εκινείτο το παραδοσιακό αλακάτι που έβγαζε νερό από το βαθύ πηγάδι και συγκεντρωνόταν σε δεξαμενή που άρδευε δέντρα και εποχιακές καλλιέργειες λαχανικών σε περιορισμένη έκταση.

Για την κίνηση του νερόμυλου χρησιμοποιόταν ένας μεγάλος τροχός που μπορούσε να περιστρέφεται πάνω σε άξονα και στην ημιπεριφέρεια του έφερε κατά διαστήματα κάδους. Στερεωνόταν ο τροχός τούτος πάνω από την επιφάνειά του τρεχάτου νερού. Η κίνηση του τροχού άρχιζε με το βάρος των κάδων που γέμιζαν με νερό σαν βυθίζονταν στο νερό. Η συνεχιζόμενη αυτή κίνηση του τροχού μεταφερόταν στις μυλόπετρες που ανάγκαζαν την άνω μυλόπετρα να περιστρέφεται και να αλέθει το σιτάρι που έπεφτε ρυθμικά στην κάτω μυλόπετρα από την υπερκείμενη αβάτζιη.

Από τον τρόπο λοιπόν που ο μύλος έπαιρνε την κίνηση πήρε και το όνομα Αλακάτα. Βραδύτερον η αλακάτα αντικαταστάθηκε με τη φτερωτή που κινείτο με σιφούνι. Ο μύλος δεχόταν την κίνησή του από τη δεξιά αρτηρία όταν συμμαζεμένο και ολόκληρο το νερό του κεφαλοβρύσου χωριζόταν στο «Τραππερκό» σε δυο αρτηρίες. Η δεξιά αρτηρία προχωρούσε για να δώσει την κίνηση με τη σειρά στους μύλους: Κορόμυλο, Πλουμιστή, Αλακάτα Καττάμη, Συρκάνος, Καράμεμετη, Μαρρή, Στεφανο, Κορώνια, Χάβρικα Αντωνάτζι,

Του Χριστόδουλου Πέτσα

Πετονάτζι, Μύλο του Χρυσόστομου. Από την αρτηρία τούτη έβγαιναν παράλληλα και τα κατέμια που άρδευαν τη γη των γειτονικών χωριών: Νιοχωρίτικο, Τραχωνίτικο, Τσφλικιώτικο (άρδευε την έκταση της γης του Ναϊζάμ Τσιφλίκ) Εξωμετοχιανό, Ποταμός Παλαικύθρου.

Η αριστερή αρτηρία μετά το διαχωρισμό της στο «Τραππερκό» προχωρούσε να δώσει την κίνηση, στους μύλους: Μαχαιρά, Βούππο, Ξυλεύρικο, Τρινάλη, Μαρμαρέτη. Παράλληλα από την αρτηρία τούτη έβγαιναν τα κατέμια για να αρδεύσουν τη γη της Κυθρέας, Βώνης, Μπέη Κιογιού: Τοπ-ψιού, Ξυλευρίτικο, Νομή Εμήρ, Νομή Βώνης (Βωνιάτικο).

Ο νερόμυλος Αλακάτα ήταν ανάμεσα στους αποδοτικούς μύλους της Κυθρέας, αφού κινόταν με το ήμισυ της ποσότητας του νερού κεφαλοβρύσου. Η απόδοσή του κυμαινόταν ανάμεσα σε 40-60 σάκκους ή 2-3 τόνους στο 24ωρο, ανάλογα βέβαια με την εποχή και την ποσότητα του νερού του οποίου η υψηλή στάθμη έδιδε τη δυνατότητα ενισχυμένης πίεσης και υψηλής ιπποδύναμης και απόδοσης.

Σοβαρό μειονέκτημα του μύλου τούτου ήταν μια τρύπα που βρισκόταν κοντά στο βεργί του μύλου εκεί που προχωρούσαν τα νερά να διοχετευτούν στο μύλο για να του δώσουν την κίνηση. Η τρύπα με την επωνυμία «Τρύπα του Συρκαλέ» άνοιγμε τίτλο ιδιοκτησίας 2 φορές την εβδομάδα Κυριακή και Τρίτη για τρεις μόνο ώρες από την ανατολή του ήλιου.

Οι πρώτες δυο Κυριακές ανήκαν στην εκκλησία Αγίου Γεωργίου και μετο νερό τους ποτίζονταν λιοχώρια που ανήκαν στην εκκλησία και συμποσούνταν σε 9 σκάλες με τις ακόλουθες ονομασίες: Αέρας, Λούρα, Φιτανίκκι, Στρογγυλό Μεγάλο, Στρογγυλό Μικρό, Αλωνούδι (Απιπιδούι). Ήταν όλα τα κτήματα πολύ κοντά στο μύλο και σε λίγα λεπτά το νερό έφθανε σ' αυτά. Η επιτροπή της εκκλησίας ενοικίαζε τα κτήματα και το νερό στους: Μαρία της Φροσούς και Μυρού της Φροσούς, στο Γιακουμή Χ" Ιωσήφ και άλλους. Ενοικιάζονταν με πενταετή συμβόλαια και το ενοίκιο για τα λιοχώρια κυμαινόταν ανάλογα με τον καρπό που είχαν τα δένδρα κάθε χρονιά. Οι ενοικιαστές καλλιεργούσαν εκτός από τα ελαιόδεντρα κουκιά, φαρρά, σιτάρι και άλλα.

Το νερό της τρίτης Κυριακής ήταν ιδιοκτησία του Αγίου Ανδρονίκου και άρδευε το κτήμα υπό την επωνυμία «Μούγκρος» που ήταν και τούτο 9 σκάλες και ανήκε στην εκκλησία. Ενοικιαστές των κτημάτων τούτων νερού και λιοχωριών ήταν: Αριστόδημος Μαλαός, Χρίστος Χαραλάμπους, Παντελής Φραγκούδης και άλλοι. Το ενοίκιο που πληρωνόταν ήταν με τους ίδιους όρους που αναφέραμε πιο πάνω για την εκκλησία του Αγίου Γεωργίου. Και τα κτήματα αυτά ήταν στον περίγυρο της εκκλησίας και ήταν κοντά στο μύλο. Καλλιεργούσαν κι εδώ οι ενοικιαστές εκτός από τα ελαιόδεντρα καλοκαιρινά λαχανικά, τομάτες, κρεμμύδια, κολοκύθια, πιπέρια και άλλα. Ο Παντελής Φραγκούδης μάλιστα καλλιέργησε στα κτήματα πολλά λεμονόδεντρα.

Η «Τρύπα του Συρκαλέ» άνοιγε και κάθε Τρίτη. Η πρώτη Τρίτη ανήκε στην οικογένεια Παπαγιακούβηδες. Ήταν η οικο-

γένεια του Παπαϊκώβου από την οποία κατάγονταν: Ο Γιακουμής Χ" Ιωσήφ, η Ελένη της Στυλούς του Γιάπα, ο Χρίστος Χαραλάμπους και άλλοι. Πότιζαν επίσης τα κτήματα με ελιές του Χ" Νικόλα, Χ" Σεβέρη, πντζιαμί, του Γεωργίου Νηστικού, της Θεοπίστης Νικόλα Ακαθιώτη, του Κώστα Χ" Πέτρου και των Λαρτουδών.

Η δεύτερη Τρίτη ανήκε στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου και αφιερούτο και αυτή για τα ίδια κτήματα που αναφέραμε προηγουμένως. Τα κτήματα όλα που αναφέραμε προηγουμένως βρίσκονταν σε τέτοια θέση που κανένα κατέμι της Κυθρέας δεν μπορούσε να τα αρδεύσει. Γι' αυτό στην όλη ρύθμιση του Αρδευτικού της Κυθρέας παραχωρήθηκε ποσότης νερού με τις τρύπες. Παρόμοιες περιπτώσεις άρδευσης κτημάτων με το σύστημα της τρύπας υπάρχουν και σ' άλλες περιοχές της Κυθρέας. Τρύπα του Μαρρή, Τρύπα του Κορώνα, Τρύπα του Τρινάλη και άλλες.

Ο μύλος Αλακάτα ανήκε στο Νικόλα Καπτάμη, γενάρχη των σημερινών Καπτάμηδων της Κυθρέας, που είχε χρηματίσει πρώτος δήμαρχος Κυθρέας το 1915 που είχε τότε ιδρυθεί ο Δήμος Κυθρέας. Ο Νικόλας Καπτάμης τον είχε αγοράσει από τους Λεμεσιανούς Γιάννη και Μήτσο Βασιάδη που τον κατείχαν από τις πρώτες δεκαετίες του αιώνα μας. Οι Λεμεσιανοί εξεμεταλλεύθησαν το μύλο σε συνδυασμό με φούρνο που είχαν κάμει στη Λευκωσία.

Με τα κέρδη αυτά της εκμετάλλευσης και τα ποσά της πώλησης μύλου και φούρνου οι Λεμεσιανοί ίδρυσαν το τεράστιο εργοστάσιο αλευροποιίας αντικρυ στην Πύλη Αμμοχώστου, στη Λευκωσία, που σήμερα ανήκει εξ ολοκλήρου στην οικογένεια Μιτσίδη.

Μετά το θάνατο του Νικόλα Καττάμη που συνέβηκε στα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 20, ο αλευρόμυλος περιήλθε στη δικαιοδοσία των παιδιών του που ίδρυσαν τότε την εταιρεία ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΑΤΤΑΜΗ. Με την πάροδο του χρόνου ο μεγαλύτερος γιος Χρίστος αγόρασε όλα τα μερίδια των αδελφιών του, αλλά διατήρησε την αρχική επωνυμία της εταιρείας και άφησε τους αδελφούς Αντώνη, Γεώργιο και Ζήωνα να εργάζονται στο μύλο. Όταν ο Χρίστος Καττάμης έγινε αποκλειστικός ιδιοκτήτης του μύλου ίδρυσε στη Λευκωσία φούρνο στην οδό Μιχαήλ Ππασιά, δρόμος παράλληλος με την οδό Χρυσοκόων με αδιέξοδο κατεύθυνση καθέτως προς την οδό Ερμού όπως και η οδός Χρυσοκόων. Τα κτίρια ανήκαν στο ΕΒΚΑΦ.

Ο μύλος αλέθει νυχθημερόν το σιτάρι που προμηθεύεται κυρίως από τη Μεσαορία. Κάρρα στην υπηρεσία για τη μεταφορά σιταριού, άλλα κάρρα να μεταφέρουν το αλεύρι στη Λευκωσία για τροφοδότηση του φουρνου για προμήθεια σε ψωμάδες και μπακάληδες στην πρωτεύουσα. Άλλες ποσότητες αλεύρου να μπουν στην αποθήκη δίπλα στο φούρνο για προμήθεια αλεύρου στους χωρικούς της Πιτσιλιάς και της Μαραθάσας. Έτσι ο νερόμυλος της Κυθρέας δεν ικανοποιεί τη μεγάλη ζήτηση.

Γι' αυτό το 1924 ο αδελφός του Χρίστου, Γεώργιος Καττάμης επισκέπτεται τη Γαλλία για αγορά κιλινδρόμυλων για εγκατάσταση στον υφιστάμενο χώρο του νερόμυλου. Προς τούτοις έγιναν προσθήκες, επεκτάσεις και άλλες διαμορφώσεις του κτιρίου για να μπορέσει να γίνει πιο άνετη η εγκατάσταση των νέων μηχανημάτων. Μετά την εγκατάσταση η κίνηση στα νέα μηχανήματα εγίνετο με τη δύναμη του

νερού ενισχυμένη όμως με τη λειτουργία μηχανής εσωτερικής καύσης που είχε εισαχθεί και εγκατασταθεί συγχρόνως μ' όλα τα άλλα μηχανήματα. Ταυτόχρονα έγινε και εγκατάσταση πλυντηρίου για το πλύσιμο και το καθάρισμα των σιτηρών από ξένες ουσίες. Παράλληλα γινόνταν και το στέγνωμα αυτών για να προχωρήσουν στην αβάτζη από την οποία θα διοχετεύονταν στις μυλόπετρες για το άλεσμα σε άλευρο. Την εγκατάσταση των μηχανημάτων έκαμε Γάλλος ειδικός και στοίχισε 5-6 χιλιάδες λίρες μαζί με τις κτιριακές μετατροπές και με όλα τα εισαχθέντα μηχανήματα. Ήταν ένα σύγχρονο εργοστάσιο αλευροποιίας και παρήγαγε 5 είδη αλεύρου. Σιμιδάλλι, φαρίνα, άλευρο σιταρένιο και κριθαρένιο και πίτυρα. Το κριθαρένιο εκτός από την εκτροφή χοίρων χρησιμοποιούνταν στην εποχή που μιλούμε πολύ πλατιά και για κατασκευή ψωμιού. Η ποσότητα σε απόδοση με την ανακαίνιση έφθανε τους 10-11 τόνους στο 24ωρο.

Με την ευκαιρία της ανακαίνισης ο Χρίστος σαν μοναδικός ιδιοκτήτης εγκατέστησε στο εργοστάσιο ηλεκτρική γεννήτρια με αποκλειστικό στόχο την ηλεκτροδότηση του σπιτιού του που απέιχε από το εργοστάσιο περίπου 250 μέτρα.

Στο εργοστάσιο εκτός από τα αδέρφια του Χρίστου εργάζονταν ακόμη ο Κώστας Λάρτας, ο Λίλλας, ο Χρίστος Πανταζής, ο Γιάννης Κομματάς ή Πέντας, η αδελφή του Τουμπού, γυναίκα του Χριστόφορου Τούμπα, ο Βαρνάβας Στυλιανού και άλλοι. Όλοι τους ήταν εργάτες του εργοστασίου και φόρτωναν και ξεφόρτωναν τους σάκκους αλεύρου και σιταριού. Η Μυροφόρα Μανταλένια που έραβε τις σακκούλες και τροφοδοτούσε με σιτάρι την αβάτζη. Σωφέρηδες που μετέφεραν

το σιτάρι και το αλεύρι ήταν ο Ανδρέας Χαραλάμπους, ο Πέτρος Πετρίδης και ο Κώστας Μαραθεύτης.

Μεγάλο πρόβλημα αντιμετώπισε το εργοστάσιο στη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, όταν οι εισαγωγές σιτηρών εγίνοντο από την Αγγλική Κυβέρνηση της Κύπρου και διανεμόταν με δελτία σε περιορισμένες ποσότητες στους αλευροποιούς και οικογενειάρχες. Με τη λήξη όμως του πολέμου ο Χρίστος Καττάμης πήγε στο Ιράκ και έκαμε παραγγελίες ο ίδιος τεράστιες ποσότητες σιτηρών και μάλιστα σε πολύ χαμηλές τιμές σε σύγκριση μ' αυτές που πλήρωνε η κυβέρνηση στη διάρκεια του πολέμου.

Το 1948 πέθανε ο Χρίστος Καττάμης και το εργοστάσιο κληρονόμησαν η σύζυγός του Χρυσταλλίνη και τα παιδιά του Νίκος και Κούλλα Καττάμη. Διαχειριστής ήταν ο Νίκος που διατήρησε την αρχική επωνυμία της εταιρείας ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΑΤΤΑΜΗ και κράτησε τους θείους του Αντώνη και Ζήωνα Καττάμη (ο Γεώργιος είχε αποθάνει) να συνεχίσουν την εργασία τους στο εργοστάσιο. Υπό τη διαχείριση του Νίκου το εργοστάσιο συνέχισε την ανοδική του πορεία με εκτεταμένο κύκλο εργασίας στο φούρνο και στη γενική διάθεση του αλεύρου. Ο Νίκος με τη δραστηριότητα και την ειλικρίνεια που τον διακρίνουν κατόρθωσε να αγοράσει τα μερίδια από τη μητέρα και την αδελφή και να περιέλθει υπό την κυριότητά του όλη η επιχείρηση.

Το 1950 ο Νίκος εγκατέστησε στο εργοστάσιο νέα μηχανήματα κυλινδρομούλων που εισήγαγε από την Αγγλία. Αποτέλεσμα της νέας ανακαίνισης ήταν το εργοστάσιο να αναβαθμιστεί σε απόδοση και να φθάσει τους 24 τόνους αλεύρου το

24ωρο. Μηχανήματα και εγκατάσταση στοίχισαν τότε £30.000.

Η πατρογονική τούτη κληρονομιά των Καττάμηδων, το εργοστάσιο που τίμησε με τη δράση του τρεις γενιές Καττάμηδων, που αναβίωσε με τη λειτουργία του την παλιά αίγλη της βιομηχανίας του αλεύρου που παρείχαν οι 32 νερόμυλοι της Κυθρέας, που εξυπηρέτησε την Κυθρέα και το ευρύτερο κοινό της πρωτεύουσας είχε την ατυχία το 1957, χροιάρα μέρα, το Σάββατο του Λαζάρου να καταστραφεί από φωτιά και να μην μπορέσει να ανασυσταθεί πια.

Τη μέρα λοιπόν της πυρκαγιάς το εργοστάσιο λειτουργούσε κανονικά μ' όλο το προσωπικό που είχαμε αναφέρει προηγουμένως σε κίνηση και δράση και κανένας δεν υποπτευόταν το αναπάντεχο κακό πως καρδοκούσε να κάμει την εμφάνισή του. Εστία της πυρκαγιάς ήταν η υπερθέρμανση της μηχανής που παρήγαγε την κινητήρια δύναμη και μεταδιδόταν στα κύλινδρα εξαιτίας της συνεχούς και ασταμάτητης λειτουργίας της. Με την υπερθέρμανση έπαθε έκρηξη με αποτέλεσμα η πυρκαγιά να μεταδοθεί αστραπιαία σ' όλο το εργοστάσιο. Η φωτιά μεταδόθηκε με μεγάλη ευκολία εξαιτίας των εύφλεκτων υλικών που υπήρχαν διασκορπισμένα σ' όλο το εργοστάσιο. Ντεπόζιτο πετρελαίου και μηχανέλαια, πάγκοι και κοππάκια από ξύλο, σάκκοι στοιβαγμένοι, άλλοι κενοί και άλλοι γεμάτοι από σιτάρι και αλεύρο.

Τη στιγμή της εκρήξεως εργάζονταν στο εργοστάσιο οι δυο θείοι του νέου ιδιοκτήτου του Νίκου, όλοι οι εργάτες και όλοι οι σιωφέρηδες. Όλοι τους κατόρθωσαν να διαφύγουν κατά την ώρα της εκρήξεως και να εξέλθουν σώοι και αβλαβείς με εξαίρε-

ση τη Μυροφόρα Μανταλένια που βρισκόταν στο άνω πάτωμα για τροφοδότηση της αβάτζης με σιτάρι και για επιδιόρθωση και μπάλωμα φθαρμένων σακκούλων. Την άτυχη Μυροφόρα ευθύς με την έκρηξη έζωσαν οι φλόγες και έγινε παρανάλωμα της φωτιάς.

Όλοι οι γείτονες παρεπονούντο για τη συνεχή λειτουργία νύχτα καιμέρακαι προειδοποιούσαν με τους φόβους τους πως θα κατέληγαν σε πυρκαγιά. Ήταν βλέπετε το έτος 1957, η διάρκεια του αγώνα της ΕΟΚΑ και εξαιτίας της αναταραχής που επικρατούσε (αστραπιαίες έρευνες σε σπίτια, εργοστάσια, κατ' οίκον περιορισμός των κατοικιών και άλλα) οι εργάτες των εργοστασίων από φόβο δεν πήγαιναν στη δουλειά τους με αποτέλεσμα οι εργοστασιάρχες στις πόλεις να κλείσουν τα εργοστάσιά τους. Τουναντίον τα εργοστάσια στην ύπαιθρο εργάζονταν πυρετωδώς για να ικανοποιήσουν τη μεγάλη ζήτηση που είχε το αλεύρι. Οι φόβοι και τα παράπονα των γειτόνων επαλήθευσανκαι το εργοστάσιο καταστράφηκε απο την έκρηξη και τη φωτιά.

Μετά την αποτέφρωση όμως του εργοστασίου όταν πια είχαν σιγήσει οι μηχανές, κάποιοι γείτονες παρεπονούντο για τη στέρση του θορύβου τον οποίον είχαν συνθησει και τους αποκοίμιζε.

Το εργοστάσιο παρέμεινε για χρόνια σε σωρό υπολειμμάτων της πυρκαγιάς και δεν ανοικοδομήθηκε από τον τελευταίο ιδιοκτήτη. Παρέμεινε μια άμορφη μάζα για να θυμίζει το ένδοξο παρελθόν της λειτουργίας του και το άδοξο μοιραίο που το βρήκε με την έκρηξη και την πυρκαγιά.

Αργότερα το 1971 πουλήθηκε από τον ιδιοκτήτη του στον πλησιέστερο του

γείτονα το Γεώργιο Ορφανίδη αντί του ποσού των £400. Με την αγορά ο Ορφανίδης το καθάρισε απ' όλα τα λείψανα της πυρκαγιάς και έκαμε την εμφάνισή του να είναι εκτεταμένο οικόπεδο. Πριν όμως προχωρήσει στην αξιοποίησή του συμβουλευθήκε τα σχέδια της ρυμοτομίας που τον απεθάρρυναν τελείως γιατί το μεγαλύτερο μέρος του οικοπέδου το οικειοποιείτο η Πολεοδομία για διεύρυνση του δρόμου που ήταν από τους πιο στενούς δρόμους της Κωμόπολής μας. Το λαϊκό γνωμικό - κάθε εμπόδιο για καλό - βρίσκει την εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση. Εάν ο Ορφανίδης δεν έβρισκε εμπόδιο τα σχέδια της Πολεοδομίας και έκτιζε σπίτι ένα υπολογίσιμο ποσό χρημάτων θα οικειοποιείτο από τον Ασιατή επιδρομέα κοντά στα τόσα άλλα που άρπαξε από το Γεώργιο Ορφανίδη και όλους τους πρόσφυγες με τη δύναμη των όπλων, αφού μετά τρία χρόνια έγινε η εισβολή του τουρκικού Αττίλα στην Κύπρο, τον Ιούλη 1974.

Γι' αυτό χρησιμοποίησε το οικόπεδο για επέκταση της αυλής του που ήταν ασφυκτικά περιορισμένη. Ανήγειρε ακόμη σ' αυτό πολύ πρόχειρα παραπήγματα που χρησιμοποίησε για τοποθέτηση βαρέλλες για αλάτισμα του μαύρου ελαιόκαρπου και διάφορα εργαλεία της τέχνης του οικοδόμου.

Το εργοστάσιο αλευροποιίας στην Κυθρέα ήταν ασφαλισμένο σε Ασφαλιστική Εταιρεία Πυρός που αντιπροσώπευε τότε στην Κύπρο ο Κλεάνθης Χριστοφίδης (Κκετζιής). Πήρε τότε ο ιδιοκτήτης Νίκος Καττάμης από την Εταιρεία το ποσό των £15.000, που ήταν το μεγαλύτερο ποσό που μπορούσε να εισπράξει σύμφωνα με τουςόρους του σχετικού συμβολαίου.

Πήρε λοιπό το ποσό τούτο και δεν το επένδυσε στο οικόπεδο όπως θα έκανε κάποιος άλλος στη θέση του ανεγείροντας ένα νέο οίκημα για το εργοστάσιο αλευροποιίας στην Κυθρέα.

Η δημιουργία νέων και πολύ μεγάλων εργοστασίων αλευροποιίας στις πόλεις Λευκωσία και Λεμεσό απέτρεψε το Νίκο Καττάμη στην ανοικοδόμηση του εργοστασίου της Κυθρέας μετά την αποτέφρωση και αποζημίωση των £15.000 που εισέπραξε σύμφωνα με τους όρους του σχετικού συμβολαίου. Πήρε λοιπόν το ποσό τούτο και δεν το επένδυσε στο οικόπεδο όπως θα έκανε κάποιος άλλος στη θέση του ανεγείροντας ένα νέο οίκημα για το εργοστάσιο αλευροποιίας στην Κυθρέα.

Αντί τούτου ο Νίκος Καττάμης έσπευσε μ' άλλους συνεταιίρους κι έκτησε το εργοστάσιο παραγωγής ζωοτροφών και το εξόπλισαν μ' όλα τα σχετικά μηχανήματα. Πριν ακόμη τελειώσει το οικοδόμημα και μπουν σ' αυτό τα μηχανήματα βρέθηκε ο Συνεργατισμός και το αγόρασε από τους συνεταιίρους και σήμερα φέρει την επωνυμία ΣΟΠΑΖ (Συνεργατικός Οργανισμός Παρασκευής Ζωοτροφών) και βρίσκεται κοντά στην αγορά Χονδρικής Πώλησης Γεωργικών Προϊόντων, στη Λευκωσία.

Ο Νίκος Καττάμης το 1963 ίδρυσε με άλλους συνεργάτες την εταιρεία CRETA VE LTD που εισάγει κεραμικά και είδη υγιεινής. Έχει τα καταστήματά της πολύ κοντά στη Δημοτική Αγορά Αγίου Αντωνίου στη Λευκωσία επί της λεωφόρου που οδηγεί από την Αγορά στην Παλλουριώτισσα. Παράλληλα στα ίδια καταστήματα διαθέτει μογιές για βάψιμο πορτοπαράθρων, επίπλων και εσωτερικών και

εξωτερικών τοίχων σπιτιών. Τις μογιές παρασκευάζει δικό του εργοστάσιο που βρίσκεται στην Περιοχή Λακατάμιας.

Από τις πιο πάνω επενδύσεις που έκανε ο Νίκος Καττάμης στη Λευκωσία, χάρις στην επιχειρηματική του οξυδέρκεια βγήκε πράγματι πολύ τυχερός, γιατί κάθε επένδυση στην Κυθρέα θα γίνετο κατάκτηση από τον εισβολέα, θα προστίθετο στα τόσα και τόσα άλλα κινητά και ακίνητα του Νίκου Καττάμη σπίτι μ' όλο το νοικοκυριό, έπιπλα, νερά, λιοχώρια, περβόλα που άρπαξε ο πειρατής. Ορισμένως θα γίνονταν και αυτός θύμα του Ασιάτη λήσταρχου όπως όλοι οι πρόσφυγες του τουρκοπατημένου τμήματος της Κύπρου μας.

Με τις επενδύσεις του στη Λευκωσία που έμειναν άθικτες διατήρησε την επιχείρησή του και παράλληλα έχει την οικονομική άνεση και ευρωστία που ασφαλώς τον οδηγεί σε εμπορική και επιχειρηματική ανέλιξη.

Τη μεγαλύτερη συμφορά την είχε πάθει η άτυχη Μυροφόρα που έχασε τη ζωή της με τον πιο φρικτό τρόπο και εγκατέλειπε πίσω της σύζυγο, τέκνα, αδέρφια για να πιασουν το ποτήρι της πίκρας του τραγικού της θανάτου. Όλοι οι κληρονόμοι της άμοιρης Μανταλένιας πήραν αποζημίωση από τον ιδιοκτήτη Νίκο Καττάμη το ποσό των £800, το μεγαλύτερο ποσό που προνοούσε τότε η σχετική νομοθεσία για παρόμοια ατυχήματα εργάτη.

ΣΗΜ.: Για τη μελέτη μου τούτη πήρα πληροφορίες από τους συγχωριανούς μου κ.κ. Κώστα Αιμιλιανίδη, Νίκο Καττάμη και Γεώργιο Ορφανίδη στους οποίους εκφράζω τις ευχαριστίες μου.